

ترجمه‌ای غیر رسمی و غیر نهائی از

به سوی گفتمانی جدید در زمینه دین و برابری جنسیتی^۱

بیانیهٔ جامعهٔ جهانی بهائی در پنجاه و نهمین اجلاس کمیسیون مقام زن، مقارن با بیستمین سالگرد چهارمین کنفرانس جهانی
زنان نیویورک
۱ فوریهٔ ۲۰۱۵

حال که کشورهای عضو سازمان ملل متحد برای بررسی پیشرفت در پیاده‌سازی اعلامیه و برنامهٔ عمل پکن^۲ و پرداختن به برابری جنسیتی در دستور کار توسعه بعد از سال ۲۰۱۵ گرد هم آمده‌اند، زمان برای گفتگویی جدی دربارهٔ نقش دین در پیشبرد برابری زنان و مردان فرا رسیده است. دین به عنوان مبنایی برای بسیج اجتماعی و سیاسی واقعیتی است که باید صراحتاً مورد بررسی قرار گیرد. اهمیت همیشگی دین در زندگی و هویت افراد را بیش از این نمی‌توان نادیده گرفت. اگر دین قرار است نقش سازنده‌ای در اجتماع ایفا کند، خود مفهوم دین و نیز ماهیت و هدف آن باید مورد بررسی مجدد قرار گیرند. باید آماده باشیم تا برچسب‌هایی که ما را در مجادله‌های تقابلی گرایانه به دام انداخته‌اند رها کنیم از جمله «سکولار در برابر دینی»، «مدرن در برابر سنتی»، «لیبرال در برابر محافظه‌کار» و «غربی در برابر غیر-غربی». نقش دین در زندگی انسان و برابری زن و مرد واقعیت‌هایی هستند پیچیده‌تر از آن که به چنین مقایسه‌هایی فروکاسته شوند. گفتمانی جدید نیاز است - گفتمانی که مناسب نیازهای عصری باشد که در آن زندگی می‌کنیم. جامعهٔ جهانی بهائی خواستار آن است که به چنین گفتمانی تحرک بخشد و در آن سهیم باشد.

در ابتدا مایلیم به روشنی بیان داریم که به عقیدهٔ ما برابری زنان و مردان جنبه‌ای از واقعیت انسانی است و نه صرفاً وضعیتی که برای خیر عمومی باید به آن دست یافت. آنچه انسان را انسان می‌سازد - یعنی شرافت و منزلت ذاتی انسانی - نه زنانه است و نه مردانه. جستجو برای معنا، برای هدف و جامعه؛ توانمندی دوست داشتن، خلق

---

^۱ ترجمهٔ نسخه ۱.۰.۲

کردن و استقامت نمودن جنسیت ندارند. چنین تاکیدی دلالت‌های ضمنی عمیقی برای سازمان‌دهی هر جنبه از اجتماع انسانی دارد.

ما دین را به مثابه مجموعه‌ای از عقاید جزئی یا فرقه‌های متعارض نمی‌بینیم. بلکه مسلم می‌انگاریم که دین فرایندی رو به پیشرفت است که بشر به واسطه آن از بُعد روحانی حیات انسانی آگاه می‌شود و می‌آموزد که حیات فردی و جمعی‌اش را با آن بُعد همسو سازد. مجموعه‌ای از اصول روحانی در کانون دین وجود دارند که در کنار یکدیگر میراث مشترک نوع بشر را تشکیل می‌دهند. دین در هر مرحله از تاریخ و سیر پیشرفت انسانی، از جمله امروز، در خلال شکل‌گیری یک جامعه جهانی، معانی، اهمیت، کارکردها و نمودهای جدیدی پیدا می‌کند. امروزه، همان‌گونه که بصیرت‌های زنان برای ایجاد خانواده‌هایی سالم، جوامعی صلح‌جوتر، حیات فکری بالنده‌تر و حکمرانی موثرتر، بیش از پیش ضروری تشخیص داده می‌شوند، صدای آنان است که به طور خاص باید گفت‌مان حول ماهیت دین و نقش آن در زندگی معاصر را شکل دهد.

اعلامیه جهانی حقوق بشر و ابزارهای حقوق بشری برخاسته از آن یک چارچوب هنجاربنیاد در اختیار جامعه جهانی قرار داده‌اند که شرافت ذاتی فرد را تصدیق می‌کند و حقوق و مسئولیت‌هایی که اجتماعی مبتنی بر صلح بر اساس آن‌ها می‌تواند ساخته شود را شرح و بسط می‌دهد. چالش‌انگیزترین وظیفه دولت‌ها و همچنین جوامع تبدیل این هنجارها به واقعیت زیسته مردم جهان بوده است. معیارهای قانونی و موازین علوم اجتماعی برابری تمامی انسان‌ها را تایید می‌کنند اما باورهای ریشه‌دار نسبت به ماهیت مردان و زنان و روابط میان آنان است که بزرگ‌ترین موانع بر سر تحقق یک نظم اجتماعی عادلانه را ایجاد کرده‌اند. بیست سال پس از اینکه بزرگ‌ترین گردهم‌آیی سران حکومت و جامعه مدنی (در آن زمان) برابری جنسیتی را به صدر دستورکار جهانی آورد، هنوز تبعیض علیه زنان شایع‌ترین بی‌عدالتی در جهان امروز است.

شواهد و مستندات بسیاری وجود دارد که نشان می‌دهد در طول تاریخ بخش قابل توجهی از بشریت برای هدایت به ادیان و رهبران دینی روی آورده‌اند و امروز نیز چنین است. در حالی که بسیاری می‌پنداشتند در پیروزی آشکار «عقل» بر باورهای «غیرمعقول»، مدرنیته از نفوذ دین خواهد کاست، این گونه نشد. دین بار دیگر حضور خود را به شیوه‌های گوناگون آشکار می‌کند. به نام دین است که خدمت برای مصالح عمومی؛ قبول انسانیت مشترک که از تقسیم‌بندی‌های ملت‌ها و نژاد فراتر می‌رود؛ تکفل و امانت‌داری نسبت به طبیعت؛ چشم‌پوشی و آشتی، ندای خود را بلند نموده‌اند. نقش دین در مقام شکل‌دهنده فرهنگ و حیات جامعه به نحو فراینده‌ای توسط سازمان ملل متحد

تصدیق شده است. تعدادی از نهادهای سازمان ملل متحد با تشخیص توانایی سازمان‌های دینی^{□□} برای دسترسی به مناطق محروم و فراهم آوردن منابع مادی و انسانی در این زمینه، در صدد همکاری با این سازمان‌ها در تعقیب اهداف مشترکشان برآمده‌اند. چند صد سازمان غیردولتی دینی، در شورای اجتماعی و اقتصادی سازمان ملل، مقام مشورتی دریافت داشته‌اند و مشارکت کنندگانی فعال در مباحثات سازمان ملل متحد هستند.

در عین حال، دین در دام جهالت و جاه‌طلبی گرفتار شده است. تعصب و خشونت به نام دین ترویج می‌شود. تعابیری از آموزه‌های دینی که دختران و زنان را در مقامی پست‌تر (نسبت به پسران و مردان) قرار می‌دهند منجر به نظام‌ها و ساختارهای پدرسالارانه‌ای شده‌اند که همچنان مشارکت کامل زنان در اجتماع را مسدود می‌کنند. سرسختی اجتماع‌هایی که همچنان مانع پیاده‌سازی کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان^{□□□} می‌شوند و آشکارا حقوق انسانی زنان را بر مبنای تعابیری از قانون دینی نقض می‌کنند جامعه بین‌المللی را به شدت به چالش کشیده است. به عنوان مثال در برخی کشورها، تجاوز در بستر زناشویی در حوزه قانون تعریف نشده است، شرف مرد وسیله دفاعی موجهی برای به قتل رساندن زنان خانواده‌اش به شمار می‌رود و شرط حداقل سن برای ازدواج وجود ندارد. در برخی از دیگر کشورها، زنان از حق طلاق یا ارث برخوردار نیستند؛ تحصیل آن‌ها اختیاری یا غیرضروری به شمار می‌آید و در فضاهای عمومی و ساختارهای حکمروایی حضور ندارند. اگر چه این نمونه‌ها هنوز متداول هستند ولی میزان شیوع آن‌ها رو به کاهش است. از یک سو پیشرفت را می‌توان در مشارکت فزاینده زنان در حیات عمومی و امور اجتماعی دید و از سوی دیگر آن را در تلاش‌های ارزنده بسیاری از کشورها برای ایجاد تغییر از طریق راه‌کارهایی که بر آموزش زنان و دختران متمرکزند مشاهده کرد.

در این مرحله از حیات جمعی بشر مایلیم توجه کمیسیون را به سه حوزه جلب کنیم که به اعتقاد ما برای پرداختن به وضعیت فعلی زنان و دختران حیاتی هستند.

مسئولیت رهبران دینی

رهبران دینی در پرداختن به بی‌عدالتی‌های عظیمی که زنان و دختران را از شکوفایی استعدادهای بالقوه‌شان و از ایفای نقش به حق‌شان در پیشبرد اجتماع باز می‌دارد سهمی اساسی دارند. برای اینکه رهبران دینی بتوانند همراهان شایسته‌ای در ساخت اجتماعی صلح‌آمیزتر و عادلانه‌تر باشند بدون تردید باید علیه نقض حقوق بشر، علیه تمامی شکل‌های خشونت و تعصب و علیه انکار برابری که به نام دین صورت می‌گیرد لب به سخن بگشایند. رهبران دینی باید تاثیر کلام‌شان، اقدامات‌شان یا سکوت‌شان را در ایجاد و تداوم وضع موجود بسنجند و آن جا که

رهنمودها و سرمشق‌هایشان می‌تواند قوای فکر که وجه تمایز نوع انسان است را سرکوب کند پاسخگو باشند. دولت‌ها در تشویق برای تأمل بر روی این مسائل باید نقش ایفا نمایند.

نقش مردان و پسران

برابری زنان و مردان کیفیتی نیست که تأثیرش به نیمی از جمعیت جهان محدود باشد. عملی‌سازی این برابری تمام جنبه‌های اجتماع انسانی را به کلی زیر و رو خواهد ساخت از جمله؛ تولید دانش و پیشرفت حیات فکری، شیوه‌های معمول حکمروایی، تخصیص منابع مادی و وضعیت خانواده. مردان باید به این درک برسند که در شرایط نابرابری فعلی، رشد و شکوفایی قابلیت‌های خود آنان به طور کامل امکان‌پذیر نیست. مردان هستند که باید برای بیان فهم جدیدی از مردانگی و ارائه الگو در این زمینه، شهادت اخلاقی بیابند. آنان هستند که باید نقش‌های محدودی را که اجتماع و رسانه‌ها به آنان نسبت داده‌اند به چالش بکشند و مورد پرسش قرار دهند. در تحلیل نهایی، این کافی نیست که در نظم اجتماعی فعلی فضایی برای ایفای نقش به حق زنان ایجاد کنیم. بلکه، هدف آن است که زنان و مردان دوشادوش یکدیگر و هر یک به مثابه یار و یاور دیگری در بستر خانواده، کار، جامعه و امور بین‌الملل تلاش کنند تا اجتماعی بسازند که به همگان اجازه رشد و شکوفایی دهد.

تبعیض علیه زنان بر مبنای برداشت‌ها از دین

با توجه به اینکه تبعیض علیه زنان بر مبنای برداشت‌ها از دین یک مانع عمده در راه رسیدن به هدف فراگیر صلح است، از کمیته رفع تبعیض علیه زنان خواهشمندیم تا در این زمینه شرح و تفسیری تهیه نماید.

دستیابی به برابری جنسیتی نیازمند منابع مالی، اخلاقی و فکری، به میزانی بسیار بیشتر از آنچه تا به حال شاهد آن بوده‌ایم می‌باشد. این امر به معنای تلاش توده‌های بشریت، بهره‌گیری از بصیرت‌های دین و علم، تعهد دلیرانه مردان دوشادوش زنان، همکاری بی‌سابقه در تمام سطوح حکمروایی و درک این نکته است که پیشرفت زنان، پیشرفت همگان است.

جامعه جهانی بهائی تمام آنانی را که در مسیر بهبود اوضاع بشریت تلاش می‌کنند دعوت می‌نماید تا در گفتگو درباره مسائل مطرح شده در این بیانیه به ما بپیوندند. امید ما آن است که به این نحو یادگیری حاصل کنیم،

دیدگاه‌های یکدیگر را بهتر درک نماییم و به صورت جمعی تلاش‌هایمان را به سمت تحقق نظم اجتماعی‌ای پیش
بریم که از رشد و شکوفایی همه حمایت می‌کند.

---

i Beijing Declaration and Platform for Action

i Faith-based i

i Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women